

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošli prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 —
četrt 6,50
mesec 2,20

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
četrt 5 —
mesec 1,70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 240.

V Ljubljani, v petek 18. oktobra 1901.

Letnik XXIX.

Družba sv. Mohorja.

V dolžnost si štejemo, da to našo dično družbo — naš najbolje uspeli zavod, kar jih imamo — Slovencem še posebej priporočamo. Tu ne smemo nazadovati. To družbo moramo z združenimi močmi podpirati, moramo ji dajati ne le gnotne, ampak še posebej duševne podpore po spisih in po vsestranskem sodelovanju.

»Slov. Narod«, kateri je oblatil že vse najboljše, kar so Slovenci v zadnjem času dosegli, se je spravil včeraj nad to družbo, da bi ji odtegnil naročnike in da bi teroriziral odbor v smislu onega ničvrednega in za narod pogubnega programa, ki ga zasleduje ta list.

Je pač čudno, kar počenjajo ljudje okoli »Slov. Naroda«. Ni še dolgo, odkar so proglasili, da je »Slov. Matica« preveč klerikalna! Kar črne sence so se jim delale pred očmi, ko so videli, da je v odboru »Slov. Matice« vendar še precej mož, katerim je prospeh tega zavoda bolj pri srcu, kakor pa prospeh neke klike, ki je zadnji čas tako globoko propadla, da se več ne more povzdigniti nad navadno surovo zmerjenje. Kar tem ljudem ni všeč, to proglase kar kratko za »klerikalno«, in pažgo svojih par ožjih somišljenikov, da delajo kraval in vpitje, katero se pa najboljše premaga, ako se — ignorira. Saj so prošli teden še celo soc. dem. Kristana proglasili za »klerikalca«, ker neče tako plesati, kakor »Slov. Narod« gode!

Strašilo »klerikalizma«, katero ima »Narod« vedno pripravljeno, da bi spravil z njim s sveta neljube mu pojave, torej nikakor ni tako grozno, kakor se zdi prvi trenutek, ko zarjavejo gotovi ljudje svoje bojno vpitje. To vpitje vpliva samo še na neki omejen krog ljudi, kateri niso niti pisatelji, niti podporniki slovatva, razen če se pod imenom »slovatvo« subsumirajo tudi pamfletski dopisi v »Slov. Narodu«.

Mi pa motrimo te razmere povsem ob-

jektivno, in zato si usojamo o delovanju odbora družbe sv. Mohorja izreči tu nekaj misli, o katerih sodimo, da so popolnoma skladne z intencijami osnovele tega društva, z nameni vseh poverjenikov in z mišljenjem sedemdesettisoč njenih družbenikov.

Družba sv. Mohorja se je osnovala iz početka kot književno društvo. Vsem je znano, da od začetka ni mogla prospevati, kakor se je vsestransko želelo. Šele, ko se je presnovala kot cerkvena bratovščina, se je začela razvijati, in ta razvoj je bil tako velikanski, da smo videli vsi v njem ne le izraz vse svoje kulturne moči, ampak tudi poroštvo za obstoj in razvoj svojega slovenskega naroda.

Odboru družbe sv. Mohorja moramo priznati, da je imel to dejstvo vedno pred očmi, in da je bil vsikdar toliko vesten, da je računal z onimi zahtevami, katere stavimo do vodstva take družbe. Res je, da so se semtertje oglašale tudi od naše strani kritike, ki so želele tu in tam kaj boljšega. To pravico ima kritika vedno. A tega ne more nihče odrekati naši družbi, da je v danih razmerah storila vedno najboljše, kar je mogla.

Družba je ostala vedno na svojem prvem temelju. Politične stranke so se razvijale v Slovencih, razne struje so silile na dan in se med seboj pobijale. A družba je stala trdno in se ni nagnila ne na to, ne na ono stran. Videlo se je, da je njeno vodstvo v rokah izkušenih mož. In do zadnjega časa so bili tudi politiki toliko taktični, da se te družbe niso dotikali. »Slov. Narod« je na mah iztaknil, da je ta družba »klerikalna«, in je udaril po njej s političnega stališča, češ, da je njegovi stranki škodljiva. A to je stvar »Slov. Naroda« samega. Če je družba sv. Mohorja »Narodu« res v škodo, je to le dokaz, da njegova stranka ni ne slovenska ne krščanska.

Smešno je, ako misli »Narod«, da bo on kaj škodoval družbi, ako jo napada, in

odbor bi se jako motil, ako bi količkej dal na te grožnje.

Kdo pa vzdržuje to družbo? Njeni poverjeniki so skoro povsod duhovniki. Oni delajo za družbo, oni za njo nabirajo ude, oni so stebri, ki drže celo mogočno stavbo. In oni bodo delali neumorno zanj, dokler bo ostala na onem temelju, ki si ga je zasnovala kot cerkvena bratovščina. Ako bi zapustila ta temelj, bi si izpodmaknila tla in se zgrudila v prah.

Družba ni politična in se nikdar ne sme soditi s političnega stališča, ampak samo s cerkvenega in književnega stališča. Ako nas pa liberalci prislijo, da enkrat odkrito povemo, kako bi družba stala, ako bi se sodila politično, in ako bi jo držali le »klerikalci«, in zapustili vsi liberalci, bi tudi to ne bilo ne nam ne družbi v škodo.

Ce pomislimo, da je oddalo na Kranjskem v peti skupini 38.000 mož svoje glasove katoliško narodni stranki, in če prištejemo k njim še veliko število deklet, mladeničev in žen, ki so zdaj njeni udje, in do katerih liberalno vpitje nima prav nobenega vpliva, tedaj lahko rečemo, da tudi v slučaju, ako bi se proti družbi naredila liberalna politična gonja, bi ta družba ničesar ne izgubila, ampak bi vsled nasprotne hujske protagitacije morda še pridobila.

Tu torej ni treba prav nikake bojazni, in bila bi velika zmota, ako bi se odbor količkej dal preplašiti liberalnemu vpitju. Le v tem, da se po cerkvah in v imenu cerkve vnema ljudstvo za to koristno družbo, je njen prospeh in njena moč. Ako bi odbor količkej ukrenil, kar bi ne bilo v soglasju s tem duhom, bi družba propadla.

Zadnje leto se je pokazal nekaj primanjkljaj pri udih. Ne vemo, kaj je temu vzrok. Deloma pač slabe gnotne razmere, a če pomislimo, da pri nas vedno bolj prospeva mnogo ničvrednega tiska, bi si pač mislili, da bi se dalo število naročnikov

tudi pri družbi svetega Mohorja še povzdigniti.

Vsa čast vrlim gospodom poverjenikom, kateri izpolnjujejo požrtvovalno svojo dolžnost, a zdi se nam, da se proti ljudstvu premalo naglašajo duhovni pomeni te družbe. V knjigah samih se nikakor ni ves njen smoter. Kot cerkvena bratovščina ima tudi duhovne dobrote, in te je treba ljudstvu pojasnovati tudi v cerkvenih govorih.

Saj stoji v pravilih družbe, da naj njeni udje molijo določeno molitev, in zato se udeležujejo odpustkova. Duhovniki, ki so v družbi, naj opravljajo za ude svete maše, ki so v pravilih določene.

Družba svetega Mohorja je hkrati misijonska družba, ki naj z dobrimi deli svojih družbenikov kliče blagoslov božji na slovenski narod in pomore, da se izvrši veliko delo zedinjenja vseh Slovanov v katoliški cerkvi, da bo res »en hlev in en pastir«.

To povejte ljudstvu, in rado bo od svojega skromnega imetja položilo dar na oltar domovine in na oltar katoliške cerkve! Vsak stranski ozir tu več škoduje, nego koristi. Odkrito in odločno povejmo, kaj hočemo, in naše ljudstvo, ki je tudi odkrito in odločno za dobro stvar, bo delovalo zanj.

Liberalci so se izpodtikali nad molitveniki, ki jih je izdala družba. A ravno molitveniki so pridobili družbi največ udov. Naše ljudstvo pa je toliko napredovalo, da njegovemu verskemu čutu sami molitveniki več ne zadostujejo. Po časopisju se mu je toliko razširilo obzorje, da je spoznalo velike kulturne borbe, v katerih se vojskuje dandanes človeštvo. Pijetizem ne zadošča več niti najnižjim slojem, ampak vsak človek, ki je dovršil ljudsko šolo, hrepeni že po apološki in po umni obrambi večnih resnic.

Zato je odbor družbe svetega Mohorja izpolnil samo svojo dolžnost, ko je izdal tudi apologetično knjigo. Če se nad njo jezi kak

LISTEK.

Majakov čuvaj.

Spisal H. Sienkiewicz. — Preložil V. P.

V Aspinvalu blizu Paname se je izgubil naenkrat majakov čuvaj. Ker se je to zgodilo po noči, menili so ljudje, da je stopil nesrečnež k strmemu robu skalnatega otoka, na katerem stoji majak, ter da so ga pogoltnili morski valovi. Služba majakovega čuvaja se je torej izpraznila, in bilo je treba podehtiti jo kar najhitreje, ker je bil majak velikega pomena ne samo za tamošnje brodarstvo, marveč i za ladje, ki se peljejo iz Novega Jorka v Panamo. Moskitiski zaliv je sama peščenina; vožnja v teh mestih je zelo težavna, po noči pa skoro nemogoča, zlasti v megli, ki se čestokrat vzdiguje nad te vode, ki jih ogrevajo žarki tropičnega solnes. Edina voditeljica je potem nebrojnim ladijam majakova luč. Novega čuvaja je moral preskrbeti konzul Zedinjenih držav, kateri je stanoval v Panami, pa ta naloga je bila jako sitna, deloma ker je moral naslednika dobiti tekom 12 ur, deloma ker je moral biti čuvaj mož vestnega in poštenega značaja. Ni smel sprejeti vsakoga; pa za tako službo je prosilcev jako malo. Življenje na majaku je težavno ter ni vabilo nikoli niti lenih sinov gorkega juga, ki ljubijo klateško

življenje. Majakov čuvaj je res skoro ujetnik. Razen nedelje ne sme zapustiti svojega skalnatega otoka. Čolnič iz Aspinvala mu privaja enkrat na dan hrane in sveže vode, nato se prevoznik vrne, in na celem otoku ni razun čuvaja niti ene žive duše. Čuvaj daje po dnevu ladijam znamenje s tem, da obeša na majak raznobarna bandera, zvečer pa prižiga luč. To bi še ne bilo težko delo, ako ne bi bilo gor do svetilnika štiristo nezložnih visokih stopnic, in ako bi šel čuvaj samo enkrat ali dvakrat na dan gor. Življenje takega čuvaja je puščavniško. Ni čuda torej, da je bil Mr. Izak Folkombridge v velikih zadregah, kje bi dobil stalnega naslednika po ranjku; lahko umemo tudi njegovo radost, ko se mu je ponudil še istega dne prosilec. Bil je že sedemdesetleten starček — morda še starejši, vendar pa še čvrst, visoke in ravne postave ter bolj vojaških obratov. Lase je imel bele kakor sneg, obraz opaljen, pa kar sklepamo po modrih očeh, ni bil otrok juga. Takoj se je priljubil konzulu, ki ga je začel izpraševati:

»Odkod pa ste?«

»Poljak sem.«

»S čim ste se dozdaj pečali?«

»Potepal sem se po svetui.«

»Čuvaju se je pa treba z veseljem muditi na enem mestu.«

»Počitka ravno potrebujem.«

»Ste-li že kdaj služili? Ali imate morda izpričevala, da ste zvesto in pošteno služili državi?«

Starček je imel v roki obledelo svileno cunjo, podobno cunji stare zastave, razgrnil jo in rekel:

»Tukaj so moja izpričevala. Tale križec sem dobil v 30. letu. Tale drugi, španski, v karolistični vojski, tretji je križ častne legije francoske, četrti sem dobil na Ogrskem. Potem sem se bojeval v Zedinjenih državah zoper tužne upornike — tam ne delijo križev, tukaj imam samo papir.«

Folkombridge prime list ter začne brati.

»Hm! Skawinski — to je vaše ime? ... Hm! ... Dve zastavi ste dobili lastno-ročno pri napadu z bodalom ... Zares hrabro ste se borili!«

»Hočem biti tudi zvest čuvaj.«

»Ljubi prijatelj, pa tam je treba stopati večkrat na dan na visok stolp. Dobro li vam služijo noge?«

»Potoval sem peš skozi nepregledne stepe.«

»Dobro! Poznate li kaj mornarsko službo?«

»Tri leta sem služil na kilovski ladiji.«

»Razne službe ste opravljali ...«

»Le miru nisem našel nikjer.«

»Zakaj pa?«

Starček se je ustrašil vprašanja. Iz prsij se mu izviije globok vzdihljaj.

»To je usoda ...«

»Pa mislim, da ste za čuvaja že prestar.«

»Sir!« — izgovoril je starček naglo, s pretresljivim glasom. »Želo utrujen in spehan sem. Veliko sem izkusil, kakor vidite. Ta-le služba je edina, po kateri sem neizrečeno hrepenel. Prestar sem že res in potrebujem počitka. Potrebujem takega mesta, kjer bi lahko rekel: Tukaj ostaneš do smrti, to je tvoj pristan. O, sir, jedino od vas je odvisna moja sreča! Drugič se taka služba komaj dobi. Kakošna sreča, da sem bil upravedan v Panami ... Lepo vas prosim ... Za Boga, vas prosim, vsaj sem kakor čolnič, ki utone, če ne doseže pristana ... Naredite starca srečnega ... Prisegam, da sem pošten, toda — nablodil sem se do utrujenja ...«

V modrih starčevih očeh se je zračila njegova prošnja tako otožno, da je ganila in čisto nagnila Folkombridge, kateri je bil vendar mož dobrega srca.

»Bodisi!« — dejal je, »vzamem vas. Čuvaj ste«. Starčevu obličje je zažarelo neizrečene radosti.

»Tisočera hvala vam bodi, sir.«

»Morete li se danes na majak?«

»Da, takoj.«

»Torej, Bog vas živi! ... Še eno besedo: Za vsak najmanjši prestopok v službi boste odpuščeni.«

»Dobro.«

(Dalje prih.)

kričavi liberalci, kaj to družbi mar? Ali teh par za slovostvo popolnoma irelevantnih eksistenc drži družbo? Ali ni treba le reči ljudstvu: Deset liberalcev, ki ne verujejo, da je naša vera pametna, je odstopilo od družbe, in takoj jih pristopi tisoč novih na njih mesto?

Ravno s knjigo »Pamet in vera« je družba svetega Mohorja pokazala, da se zaveda svojih dolžnosti kot cerkvena bratovščina in kultura družba, in v tem bo našla pogoj za svoj nadaljni razvoj, ako vztraja in napreduje na tej poti.

Državni zbor.

Dunaj, 17. oktobra.

Danes se snide državni zbor. Razmere mej strankami in njih stališče nasproti vladi niso najboljše, vendar pa ugodnejše, nego po novih volitvah začetkom meseca svedčana, ko se je takoj v prvi seji pričel ropot. Kakor znano, je ministerski predsednik gradil zlate mostove nad breznom, ki je delil stranke v sovražne tabore. Celo milijardo kron je vlada obljubila za »ljudske potrebe«, žal, da ljudstvo kot tako od teh milijard ne bode imelo mnogo koristi. Tisti, ki bodo državi za visoke obresti posojevali denar, posneli bodo smetano, a ljudstvu pustili si ratko. Le pogledajte, kdo in kako gradi novo železnico do Trsta, navzlic obljubi železniškega ministra, da se bodo uporabljale domače moči in domači delavci!

A dejstvo je, da je parlament zadnja dva meseca v pomladnem zasedanju delal z vsem parom. Toda vlada mora misliti tudi na »državne koristi«. In v prvi vrsti zahteva redno ustavno življenje rešitev državnega proračuna. Dokler državni zbor ne reši in vladi ne dovoli drž. proračuna, o rednem poslovanju ni govora. Prva in najvažnejša pravica ljudskih zastopnikov je pač ta, da pretresa in presoja državne troške in dohodke, kar se v Avstriji že od l. 1897 ni zgodilo.

Želja vlade je pač, da bi parlament rešil proračuna za tekoče in bodoče leto še pred Božičem. To pa bi bilo le tedaj mogoče, ko bi zbornica po poslovnem redu sklenila okrajšano razpravo, da bi namreč v zbornici od vsake stranke govoril le eden govornik v imenu svojih tovarišev.

Ako stvari presojava samo s praktičnega stališča, temu tudi ne moremo lahko ugovarjati z ozirom na druga velevažna, a nujna vprašanja. Vendar pa bi moral v tem slučaju proračunski odsek temeljito in stvarno pretehtati vsako postavko ter se omejiti samo na stvarne razloge. Žal, da je skoraj vsak odsek, osobito pa proračunski, sam zase parlament, kjer se mnogo preveč trati čas z raznimi govorniški poskusi in vajami. Ako se ne motim, je zbornica l. 1891. v smislu § 42 poslovnega reda z dvotretjinsko večino sklenila okrajšano razpravo, in ves proračun je bil rešen v dveh mesecih. To bi bilo tudi letos mogoče. Toda malo je nade, ker stranke si hočejo izmivati oči ter vladi naštevati grehe. Tem povodom pa se razvije brezbrežna politična in narodna debata že v prvem branju; druga nič krajša debata bi bila v odseku in tako gotovo do Božiča niti odsek ne dovrši dela. Drugo branje bi bilo mogoče šele po novem letu, ko pa bi že deželni zbori morali na svoje delo. Zato so se že včeraj in danes razni klubi posvetovali tudi o tem, kako bi mogli morski kači odsekati rep.

Jutri je na dnevnem redu prvo branje drž. proračuna, toda stranke še niso edine o postopanju. Češki poslanci in Vsenemci bržčas ne bodo zadovoljni z okrajšano razpravo, a utegnejo le na videz ugovarjati.

Drugo vprašanje, ki zanima vse kroge, je volitev prvega podpredsednika. Poslanec Prade je včeraj odločil čast prvega podpredsednika in niso ga mogli levičarji pregovoriti, da bi preklical svojo odpoved.

Zjedini so se, da bodi posl. Kaiser njegov naslednik. Zgodilo se je bržčas zato, da bi mu na lep način izvili iz rok načelnništvo nemške ljudske stranke in dr. Derschatti napravili mesto. Češki klub zahteva, da se drugi podpredsednik dr. Začek pomakne na prvo mesto.

Sicer pa so razmere ostale pri starem. Zbornica je brez trdne in stalne večine. Levica in Poljaki delajo na to, da bi se osnovala koalicija. Toda danes bi taka koa-

licija brez čeških in jugoslovanskih poslancev bila mrtvorojeno dete. Ker češki konservativni veleposestniki vstrajajo v ožji zvezi s češkimi ljudskimi poslanci, je največ odvisno od češkega kluba, kako se zasuče kolo. Jugoslovanskim poslancem pa ne preostaja drugega, nego da se oslanjajo na svoje vedetne zaveznike in vse vladne predloge presoja s stvarnega stališča, v kolikor namreč koristijo našemu ljudstvu, sicer pa ohranijo prosto roko na vse strani.

Državni proračun za l. 1902.

Ob četrti na 12. uro je predsednik grof Vetter otvoril današnjo sejo, spominjal se imendne presvetlega cesarja ter smrti drž. poslancev dr. Weigla in dr. Kaizla. Nato so zapisnikarji do 12. ure čitali razne interpelacije in predloge. Popoldne je fin. minister začel pojasnjevati in obrazloževati drž. proračun za l. 1902. Poslanci so mej ministrovim govorom večinoma zapustili dvorano, ker novega itak niso pričakovali. Minister dr. vitez Böhm je, rekel bi, po domače pojasnil glavne postavke drž. proračuna. Iz vsega je razvidno, da fin. minister ne gleda prečrno v bodočnost, a tudi mu ni vse zlato, kar se svetli.

Potrebščina za bodoče leto znaša 1.685.317.944 K, pokritje 1.685.966.357 K; prebitek torej znaša 848.413 K. V primeri z minolim letom se je potrebščina zvišala za 43.954.600, pokritje pa 43.968.772 K. Ker pa znaša nova državna žganjarija 19.200.000 K, torej se je potrebščina pomnožila le za 247 mil. Pri tej potrebščini je vstetih 87 mil. obresti od posojila za nove železnice. Dalje zahteva bramborsko ministerstvo več 16, finančno 51, justično 13, melioracijski zaklad se zviša od 21/2 na 4 mil. kron. Nasprotno pa se prihrani pri troških za skupne drž. potrebščine 24, pri železniški upravi 39; dalje se pomnože direktni davki za 69, indirektni za okrog 4 mil. kron.

Dr. Fořt je v daljšem govoru utemeljeval svoj nujni predlog, naj tudi avstrijska vlada objavi svoj carinski tarif, kakor je to nemška vlada že davno storila. Dr. Fořt je obširno utemeljeval svoj predlog, toda vlada skoraj gotovo ne bode pred svetom razgrnila svojih kart.

Nujni predlogi.

Poslanci raznih strank so danes vložili razne nujne predloge. Mej drugimi so dr. Šusteršič in tovariši nujno predlagali: Vlada naj dovoli izdatno podporo pogorelcem v Gorenji vasi pri Rbnici, kjer je 5. oktobra pogorelo 69 poslopij. Škoda je cenjena nad 100.000 K, a posestniki so bili zavarovani le za 32.000 K. Zgorelo pa je tudi mnogo krme, da bodo mnogi gospodarji morali odprodati precej živine. Prebivalstvo je zadela nesreča, ko mora i država olajšati bedo.

Dalje dr. Šusteršič in tovariši zahtevajo nujno podporo sploh za one kraje na Kranjskem, koder je deževje v prvi polovici meseca septembra napravilo občutljivo škodo. Na tisoče stotov otave se je spridilo ali splavalo po vodi; mnogo škode so trpeli razni poljski pridelki, osobito pa vinska trgatav. Vlada se torej pozivlja, naj se škoda preceni in država naj dovoli primerno podporo.

Poslanec Robič in tovariši so vložili predlog glede uravnave spodnještajerskih rek in potokov in drugi predlog za državno podporo vsled raznih povodenj.

Prihodnja seja je jutri, v kateri se voli prvi podpredsednik.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. oktobra.

Preosnova desnice.

Ob sestanku državnega zbora se čuje z mnogih strani želja po sestavi parlamentarne desnice, kakoršna je obstajala v prejšnjem državnem zboru. Taka prizadevanja so pa po mnenju treznih politikov povsem brezvspešna in neizvedljiva. Prejšnja desnica, tako pravijo, se je razbila samo vsled tega, ker ni imela enotnega programa. V desniški zvezi so se nahajali centralisti in federalisti, liberalci in konservativci, avtonomisti in takozvani »reakcijonarci«, zagovorniki splošne volivne pravice in pa neupogljivi stanovski zastopniki, torej sama diamentalna nasprot-

stva. Vezala je vse te nasprotne si elemente le želja po obrambi proti vladnoželjnosti nemško-liberalnih strank. Taka vez bi pa sedaj ne bila umestna, ker se vrši desorganizacija nemških strank, katero bi pa ravno taka vez zelo ovirala ali celo preprečila. K temu pa pride še dejstvo, da nemški centrum nikdar ne bi sledil izključno narodnim zahtevam Čehov, Poljaki ne opustili one znane politike proste roke, Jugoslovani pa bi vedeli itak prav malo povedati o koristih, ki so jih imeli v dneh obstoja desnice. Iz vsega tega se dá razvideti, da bi bil vsak poskus za obnovo desnice brezvspešen.

Politika in varoka.

Naše narodne nasprotnike na severu je neizmerno zbudila vest, da se je nadvojvodinja Elizabeta Marija zaročila s princem Otonom Windischgraetzem, ki je — slovenskega pokolenja. Že poroka prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda z grofico Chotekovo, ki je seveda tudi Slovanka, je spravila Nemce iz konteksta. In sedaj zopet ta »nesreča«. Oče Otonov, princ Ernst Windischgraetz, je bil celo poslanec nekega — slovenskega volivnega okraja in je v državnem zboru branil pravice slovenskega naroda napram Nemcem. Ne, tega prusofilski Germani ne morejo mirno prenašati. — No, pa to bi končno že še »preboleli«, ko bi ne bili obe visoki rodbini, s katerimi sta stopila dva člana vladarske hiše v tako tesno zvezo, v prvih vrstah katoliških prvoboriteljev. Načelnik starejše vrste in predsednik gosposke zbornice knez Alfred Windischgraetz se je udeležil — čujte! — jubilejne procesije na Dunaju! Kaj bi Germani šele rekli, ko bi vedeli, da se je oče ženina nadvojvodinje Elizabete udeležil slovenskega katoliškega shoda! — Hinc illae lacrimae!

Deželnozbornske volitve na Češkem

so razun v treh okrajih završene in dose-danji izid pokaže že pravo sliko v prihodnjem češkem deželnem zboru. Izvoljenih je 66 Mladočehov, 49 konservativnih veleposestnikov, 26 nemških liberalcev, 24 vsemcem, 21 liberalnih veleposestnikov, 21 čeških agrarcev, 14 nemških nacionalcev, 5 Staročehov, 3 češki radikalci, 3 nemški agrarci, 1 kršč. socijalec; skupno 233 poslancev. Poleg tega pride 6 virilistov in tri ožje volitve. To razmerje morejo nekoliko premeniti samo te ožje volitve in pa volivni okraj kršč. soc. Ambr. Opitza, kjer je le s polovičnim glasom zmagal nemški liberalci Holfeld in še to s pomočjo mnogih nepravilnosti. Upanje je torej, da se ta volitev ovrže. Iz za zadnjih volitev je posebno zanimiv poraz vsenemca Eisenkolba, katerega je premagal nemški liberalci dr. Hackel. Vse češke stranke v novem deželnem zboru bodo razpolagale z nekako 20 glasovi nad polovično večino, ki se ho pa seveda pokazala le tedaj, če bodo edine vse češke stranke in stranice s konservativnimi veleposestniki vred.

Narodno-kulturne koncesije.

Pod tem naslovom prinašajo dunajski, Slovanom »prijazni« listi razne postavke v drž. proračunu za l. 1902, ki so po mnenju nemško-liberalnih krogov samo narodne koncesije Slovanom, v prvi vrsti Čehom. Mej temi postavkami se nahaja najprej drž. podpora praški mestni občini v znesku 16 milijonov, ki se ji izplača v svrhu izboljšanja neugodnih finančnih razmer v desetih letnih obrokih po 1.600.000 K. V proračunu pravosodnega ministra se nahaja znesek 250 000 kron za zgradbo sodiščnega poslopja, potem v proračunu notranjega ministerstva več večjih svot za razne vodne in druge zgradbe. Pa tudi v naučnem ministerstvu niso pozabili na razne češke potrebe. Vse to pa neizmerno boli gospodo okoli dunajske židinj, ki je tedaj molčala, ko so proračuni prinašali same postavke v prid Nemcem in večkrat v škodo Slovanom. — Upanje pa je seveda sedaj v vladnih krogih, da se bodo Čehi hvaležne izkazali za naklonjeno dobroto.

Atentat na žepe davkoplačevalcev

imenuje dunajska »Informacija« načrt, ki kroži v parlamentarnih krogih, in ki meri na to, naj bi se za klubova zborovanja zgradilo novo poslopje. Proti takemu nečudenemu atentatu, pravi imenovani list, na žepe davkoplačevalcev ne moremo nikdar zadosti odločno protestirati. Klubi niso državna na-

redba, marveč zasebne zveze poslancev. Če hočejo imeti svoje posebne prostore za posvetovanja, je to njihova stvar, sami naj si jih preskrbe in tudi sami plačajo. Ne v Angliji, ne v Franciji, ne v Italiji in ne kje drugod na svetu ni prišlo še kedaj komu na um, da bi poslaniškimi klubom na državne stroške poskrbel klubove prostore. Država je le dolžna preskrbeti za parlament in njegove odseke, vse drugo je stvar poslancev. Saj je že to dovolj, če se posamnim klubom dovolijo prostori, ki so namenjeni za zborovanja odsekov. Še tega se nam manjka, da bi se klubi priznavali od strani države. Potem se morda še kedaj zgodi, da najdemo v proračunu postavko za klub anarhistov. — Radovedni smo, kak utis bodo napravile te besede na predsednika grofa Vettera in druge, ki se ogrevajo za klubovo palačo.

S podržavljenjem poljske gimnazije v Tešinu

se je pečal pred nedavnim shod v Zakopanah, katerega se je vdeležil tudi poslanec dr. Danielak. Mož je zagotavljal, da stori poljsko kolo, čegar član je sedaj, vse (?) mogoče korake v doseg tega namena, a do sedaj še nikakor ni misliti na podržavljenje tega zavoda. Za njim je nastopil neki drugi govornik, ki je bil sicer tudi mnenja, da gimnazija, ki jo le z največjim naporom vzdržuje poljska požrtvovalnost, res še ne pride tako kmalu v državno upravo, a kriv je temu le poljski klub. Ko bi ta klub vladi odrekel proračun ali kako drugo državno potrebo, kedaj bi bila gimnazija že podržavljena. Klub pa v narodnostnem oziru prav nič ne stori. Govornik pozivlja poslance, naj takoj izstopi iz kluba, ako bo uvidel, da se nič ne stori v doseg tega namena. Dr. Danielak je nato tudi obljubil, da stori to, ako klub v narodnostnem oziru ne pokaže večje eneržije. (Klici: Primemo vas za besedo!) Konečno je bila sprejeta resolucija v tej zadevi na poljski klub in pa peticija na cesarja.

Razno.

Grški kralj je včeraj obiskal predsednika francoske republike. — Obsojen anarhist. V Berlinu so obsodili urednika anarhističnega lista »Novo življenje« Panzerja na 4 mesece ječe, ker je priobčil članek, ki je slavil umor Mac Kinleya. — Anarhist v Sevilli pod ključem. Zadnje izgrede v Sevilli na Španskem so povzročili anarhisti. Glavni vodje anarhistov so že pod ključem. Mnogo delavcev je že pričelo delati. V Oviato je bila radi anarhističskih agitacij prepovedana jubilejna procesija. — Proklamacija novega afganistanskega emirja obljublja prijazno postopanje z ljudstvom, znižanje davka in povišanje plač vojakom. Moder mož ta emir, da sedaj, ko se boji nemirov, vojakom obljubljuje višje plače. — Slovaki na delu. Slovaške »Nar. Noviny« prinašajo poziv, naj slovaški rodoljubi gredo takoj na delo za bližajoče se volitve v upravne odbore.

Dopisi.

Od Device Marije v Polju, 16. oktobra.

Zadnje čase je vedno v »Slov. Narodu« kaj iz našega kraja, toda vselej je primešano več ali manj neresnice. Glavni predmet je vselej, to se razume, naš č. g. kaplan Matej Rihar in za nameček včasih še g. župnik. Človek bi mislil, da pri nas ni razen gosp. kaplana in župnika nobenega človeka, katerega bi bilo vredno vzeti pod drobnogled. Toda ako bi se nekoliko pogledalo, se do-bijo tudi pri nas še junaki, katerih bi se bilo vredno spomniti. Oglejmo si posamezne junake po njih delih!

Prvi med njimi je čudak iz »Tirgortna« kateremu je med drugim najbolj na poti po-božnost drugih ljudi in pa lurska kapelica na dr. Divjakovem vrtu. On je že tako več ali manj znan »Slovenčevim« bravcem. On ne spada samo kot psihiater v blaznico, ampak tudi po svojih delih v »Slov. Narodu« tudi kot tak, kakršen je.

Drugi med našimi liberalnimi ovetovi, ki se najlepše razvita, je gospod Kulavica iz Vevč, ki grdi našo okolico, da je surova in da pri nas pošten človek, ako je le na sumu, da je liberalci, ni življenja varen. A to pa ne pove, da je samo on tisti liberalen človek, ki hodi v gostilne dražiti in izzivati poštene ljudi. To pa samo zato, da se ima

potem priliko zaletavati v našega obče priljubljenega gospoda kaplana, češ, kaplan je kriv, da so taki. Glavnega, kar bi osvetlilo celo zadevo, pa ne pove. Gospod Kulavio, le vprašajte svoje najboljšje prijatelje, in povedali vam bodo, da ste bili vi sami krivi, da so vas »katoliški« pevci na hladno posadili. Pregovor pravi: »Kdor išče, ta najde.«

Tretje peresce liberalne naše deteljice bi bil naš »domačin« velenarodni gosp. Ivan Nepomuk Resman, načelnik postaje v Zalogu, mož dolge brade ter liberalnega obnašanja. Razveselili smo se, ko je došel imenovani gospod kot načelnik železniške postaje v Zalog, misleč, da bo domačin boljši kot tujec — dosedaj smo imeli vedno le Nemce. Toda bridko smo se varali, kajti uvedel je takoj najostrejši, da uprav vojaški red. Gorje mu, kdor se mu ni odkril že na dvajset korakov, posebno ako je imel kaj opraviti na postaji! Marsikdo je čutil njegovo omiko, in videli smo se pri zeleni mizi, kjer se je moral dočeti nočes plačati radi železniškega prestopka deset, dvajset in tudi več kron globe ali pa sedeti 24 do 48 ur v celici v Križankih. Njegova najnovejša iznajdba za nagajati je ta, da ne mara sprejeti blaga. Radi tega morajo naši ljudje, ki sedaj v jeseni trgujejo z zeljem, voziti zelje iz Zaloga na postajo Laze, katera je dve uri oddaljena od Zaloga. To napravljajo ljudem mnogo težav in nepotrebnih stroškov. Nam se čudno zdi, kako da gospod načelnik na Lazih, kateri pa seveda ni »domačin«, zna naročiti iz Ljubljane prazne voze, da jih da našim ljudem, a naš »domačin« gospod Nepomuk tega ne more storiti.

Cetrto peresce — deteljica je namreč štiriperesna — bi bil naš gospod občinski posil pisar, kateri je pa ob enem tudi naš nadučitelj in ima s šolo toliko dela, da bi človek mislil, da nima niti časa krog sebe pogledati; vendar se je posilil županu za pisarja. Razume se, da vloge čakajo dolgo na milostno rešitev. No, gospod je imel sila dober namen, ko je prevzel občinsko pisarstvo. Blížale so se namreč deželnozborske volitve in pri sestavljanju volivnega imenika igra veliko ulogo dostikrat občinski pisar. (Razume se, da samo pri nezavednih volivcih, katerih pa pri nas ni veliko.) To je gospod dobro vedel in je najbrže tudi komu drugemu povedal, ker dan pred volitvijo se je veselil neznanen mal liberalček iz Fužin, »da je Kavčič že v Polju veliko naredil«.

Toda pri vsi njegovi manipulaciji in pri vsem njegovem delu se mu ni posrečilo skup spraviti nič več in nič manj kot tri Jelovške. Vkljub temu, da je mnogo naših, med njimi nekega 80letnega volivca, izpuštil, a nasproti vpisal vse liberalce, celo nevolivce, je liberalizmu odzvonilo, kajti oni se našemu kmetu kažejo v zelo čudni luči. Dokler bodo taki, kot so sedaj, gredo naša pota narazen.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. oktobra.

Iz Gorice se nam brzojavlja, da je nj. Eminenca kardinal dr. Missia obolel, da pa se sedaj že bolje počuti in ni nobene nevarnosti.

Osebnosti. Notarjem v Kozjem je imenovan gospod dr. Josip Barle. — Za poštnege odpravnike v Pliberk pride gosp. Štefan Kastelic iz Gradca.

Duhovske zadeve v celovški škofiji. Duhovnih vaj pri oo. jezuitih v Št. Andražu se je od 30. sept. do 4. okt. udeležilo 16 gospodov. — Prvi Fišingerjev kanonikat v Velikovu je dobil č. g. Fl. Kramar, provizor v Črnečah. — Izvoljena in potrjena sta za tinjsko dekanijo kot dekanijska svetovalec vč. gosp. Ant. Trobeš, prošt v Podkrnosu, in č. g. Štef. Bayer, župnik v Pokrčah.

Župnijski izpit sta napravila minoli teden č. gg. Alojzij Kovačič in Josip Parmeggiani v Gorici.

Dvestoletnica stolnice ljubljanske. Nad velikimi vrati ljubljanske stolnice sv. Nikolaja je vklesana letnica 1701. To leto — bilo je tudi sveto leto — so namreč po inicijativi stolnega dekana in generalnega vikarija Janeza Antona Dolničarja (Thalntschner) začeli zidati novo cerkev. Od 8.

aprila do 14. maja so staro podirali in 6. junija so pričeli z zidanjem nove. Dovršena je bila šele l. 1707, toda brez kupole. Ta je bila sicer v načrtu, pa dovršili je niso, ker je zmanjkalo sredstev. Kupola je bila zgrajena šele l. 1841 — torej letos 60 let — in to leto na »žegnansko« nedeljo blagoslovljena. — Z ozirom na to bo v nedeljo popoludne v stolnici govor o zgodovini stolne cerkve ljubljanske.

Iz drž. proračuna. V proračunu za l. 1902 se nahajajo specijelno za Kranjsko tudi te postavke: Za preložitve zagrebške drž. ceste pri Studencu 22.000 kron, za tlakovanje Dunajske ceste v Ljubljani 10.000 K, za preložitve Karlovske ceste pri Kandiji 14.000 K, za uradno poslopje v Novem mestu 10.000 K, za pot na Pokluko 10.000 K, za justično poslopje v Ljubljani 400.000 K, za notranjo upravo tega poslopja 14.000 K, za uradno poslopje v Radovljici 2835 K, za nakup poslopja v Kranjski gori 11.112 K.

Blagoslovitev šole. Na Rovih se bo vršila povodom blagoslovljenja novega v proslavo 50letnega vladanja presvetl. cesarja Franc Josipa I. postavljenega šolskega poslopja veselica v nedeljo, dne 27. oktobra t. l. v šolskih prostorih. Vpored: 1. Ob 1/3. uri blagoslovljenje. 2. Govor. 3. Sviranje tamburaškega okteta. 4. Deklamacije šolarjev. 5. Petje moškega zbora. 6. Razna presenečenja. 7. Srečolov v korist šolske knjižnice. K obilni udeležbi najljudneje vabi odbor.

S Trate. Od 23. do 29. septembra smo imeli tu sv. misijon. Vodil ga je pred. g. o. Donat Zupančič, kateremu sta pomagala pred. gg. o. Ladislav iz Krškega in o. Celestin iz Škofje Loke. Obhajancev je bilo nad 1500. V Marijino družbo je pristopilo 56 deklet, tako da šteje sedaj Marijina družba 115 deklet. Zadnji dan bila je blagoslovljena prelepa zastava Marijine družbe, katero so zares lepo izdelale č. šolake sestre v Trstu. Veličastna bila je sklepna procesija. Našo Marijino družbo prišle so pozdravit Marijine hčere iz Poljan, Stare Oselice in Žirov v zares obilnem številu, za kar jim bodi najtoplejša zahvala. Upajmo, da bodo nad vse vneti govori č. gg. oo. misijonarjev obrodili obilnega sadu. Bog poplačaj njihov veliki trud! — Umrli je dne 3. t. m. starosta naše župnije, mož stare korenine, daleč poznati Luka Dolinar, star 88 let. Svetila mu večna luč!

Zveza slovenskih posojilnic, v kateri je združenih 102 posojilnic iz Štajerske, Koroške, Kranjske in Primorske, je imela dne 17. oktobra l. 1901 v »Narodnem domu« v Celju redni občni zbor. Bilo je navzočih nad 20 pooblaščenec. Otvoril je zborovanje predsednik zveze g. Miha Vošnjak. Zanimivo je bilo poročilo revizorja »Zveze« g. Jošta. Rekel je, da se je na Koroškem začelo čudno gibanje, ki hoče slovenske posojilnice odtrgati »Zvezi« ter jih priklopiti k »Centralcassenverbandu« koroških nemških konservativcev. Prva je naznanila izstop celovška posojilnica, kateri načeljuje g. prefekt Podgorc. Svoj izstop je motiviral z razlogi, izmed katerih navajamo naslednje: Posojilnica potrebuje centralne, ki ji bo dajala denar po 4 1/4 %; se ne more ločiti od nemških konservativcev, ker je odvisna po svojih udih ravno od nemških konservativcev, in bi ti ustanovili svojo posojilnico, ki bi slovensko uničila; posojilnica potrebuje še podpore tudi za druga gospodarska podjetja, katere pa od »Zveze« ne dobi. »Zveza« s konservativnimi Nemci nam ni nevarna, pač pa smo uničeni, ako stopimo proti njim v narodno nasprotje. Konstatira se, da je danes deset koroških posojilnic poslalo pooblaščenca ali pa pooblastila, vseh koroških posojilnic je pri »Zvezi« 20. G. revizor nadaljuje, da je »Zveza« vedno lepo skrbela za koroške posojilnice, vkljub temu, da jo je ta skrb stala več, nego je imela od njih koristi. — Glede snovanja novih posojilnic, misli gosp. revizor, da jih je zadosti (?) Nerazumljivo mu je, da so se na Štajerskem osnovala posojilnice in niso pristopile k »Zvezi«. Zvezane so večinoma s konzumi. G. revizor se nazadnje pritožuje, da je mnogo posojilnic vrnilo letošnji letopis. G. predsednik Miha Vošnjak se pritožuje nad »Gosp. Zvezo« v

Ljubljani, ker ni hotela poslati za letošnji letopis splošnih podatkov o svojih gospodarskih podjetjih. Število vseh slovenskih posojilnic je sedaj 223. Glede koroških posojilnic je omenil, da so slovenske posojilnice zadnji steber koroških Slovencev. Nato poroča računski pregledovalec. Pri razgovoru glede odpovednih rokov za hranilne vloge govorijo gg. Vošnjak, dr. Jurtele, dr. Sernec, dr. Dečko, g. Jenko. Sklene se naznaniti posojilnicam potem okrožnice, da se v slučaju vzdignjenja hranilnih vlog naj ravna po določbah, ki se razglasijo od načelstva do 1. decembra in so veljavne za prihodnje leto. Predsednikom se zopet izvoli g. Miha Vošnjak. — Odborniki se izvolijo gg. dr. Sernec, dr. Dečko, dr. Vrečko, dr. Kraut, Lončar, vikar Randigaj, dr. Majaron, I. Valenčič, Slavoj Jenko in Oskar Gabršček, po 1 glas sta dobila gg. Kmerl in mestni kapelan Gorišek. Pododbor za Koroško se ne voli, dokler se razmere na Koroškem ne razjasnijo. Po raznih nasvetih se sklene občni zbor.

† **Jakob Alešovec,** o katerega smrti smo poročali včeraj, je bil rojen l. 1842 na Skaručini pri Vodicah. Izmed njegovih spisov so se posebno priljubile knjige: »Kako sem se jaz likal«, »Ne v Ameriko!« »Jama nad Dobrušom«, »Ljubljanske slike«, posebno popularnost si je pa pridobil s svojim »Brencljem« in z značajno, moško pisavo v »Novicah«, pa tudi v »Slovincu« ter z mnogimi izvirnimi in prevedenimi igrami. Ne da se tajiti, da ima Jakob Alešovec za naš narodni razvoj odločne zasluge. Zato smo res radovedni, če bode temu možu, ki je za Slovence zaslužnejši kakor n. pr. kak železnikar, privoščilo »Slovensko pisateljsko društvo« kotiček v svoji rakvi. Pogreb, katerega so mu oskrbeli prijatelji, bode jutri popoldne ob pol 5. uri oddeželne bolnice.

Požar. Dne. 16. okt. je pogorelo gospodarsko poslopje Jožefa Grašič v Nožicah, občina Homec. Zažgali otroci.

Cigana Bogom. Helda, brata Sim. Helda, ki je bil minulo jesen v Nov. mestu obešen, morilca nekako pred poltretjim letom blizu Krke s sekuro ubitega kmeta, so dne 15. t. m. zjutraj pritirali v novomeško ječo. Zasačila ga je blizu Ogulina hrvaška žandarmerija. Cigan, ki je zakrivil še mnogo več hudobij, nego njegov brat, je kakih 30 let star, majhen in slaboten. Na prsih in na levi roki je tetoviran. V sedanjem novem bivališču je uklenjen na rokah in nogah, ker se je bati, da nevarni hudodelec znova ne uide zaslužni kazni.

Ulom. Predvčerajšnjim ponoči so, kakor se domneva, iz Gradiške pobegli tat Fr. Zupanc in drugovi ulomili v pisarno gostilničarja gosp. Lenčeta na Laverci. Sekiro so vlomili v sobo. Spravili so se nad wertheimerico, a se jim ni posrečilo, in potem odnesli le etui za smodke. Domači so slišali sum, a niso imeli poguma, da bi pogledali po vzroku. Gospodarja ni bilo doma.

Luteranska agitacija. Okolu Podutika se je klatil te dni nek človek, ki je za denar usiljeval luteranske knjige. Ker ni hotel knjig nihče kupiti, je mož dajal knjige zastonj in jih raztrosil po raznih potih.

Graški lazaristi v Budimpešti. Dunajski listi vedo poročati, da so graški oo. lazaristi prosili budimpeštanski zastop dovoljenja, da si smejo tam zgraditi cerkev in samostan. Mestni zastop je dal stavbeno dovoljenje, obenem pa s 55 proti 52 glasovom dovolil redu 100.000 kron podpore.

Upravna Pesnice. Kakor smo že včeraj mej brzojavkami sporočili, je bila včeraj na Dunaju deputacija zaradi uravnave reke Pesnice na Štajerskem. V deputaciji so bili: Načelnik ormoškega okrajnega zastopa dr. Omulec, načelnik ptujskega okr. zastopa Zelnik, načelnik šentlenskega okr. zastopa in župan Cop iz mariborske okolice. Deputacija sta vodila poslanca Robič in dr. Ploj. Ministeraki predsednik dr. pl. Körber je obljubil, da hoče to nujno vprašanje pospešiti.

Zopet vesela vest s Štajerskega. S Pake pri Vitanju se piše: Pri občinskih volitvah je dne 8. oktobra t. l. zmaga slovenska in krščanska stranka. Par

nemškutarjev se je potikalo okrog naših mož; vse zastonj. Slovenska trdnjava na Paki stoji trdno. Veselo znamenje pri tej volitvi je bilo tudi to, da za edinega »Rodoljubovega« naročnika nihče ni maral; tudi tega smo pokopali.

Potres na Štajerskem. Iz Ljubnega se poroča, da so sinoči ob četrta na 8. uro čutili ondi trikratni potresni sunek, spremljan s podzemskim bobnenjem.

Kužna griža se je pojavila v kozjanskem okraju v obilni meri, posebno v gornjem delu kozjanskega okraja prav hudo razsaja. Ta kužna griža zahteva mnogo žrtev v kozjanskem, šmarskem in celjskem okraju.

V celovškem bogoslovju je letos 54 bogoslovcev, med njimi 25 Slovencev. V četrtem letu je 12, v tretjem 11, v drugem 13, v prvem 18 bogoslovcev. Na novo je stopilo 18 gospodov, med njimi Slovenci: Iv. Dolinar iz Griž na Štajerskem, Gr. Hecce iz Bilčovsa, Fr. Letonja iz Ptuja, Jos. Linasi iz Bistrice v Rožu, Jan. Lučovnik iz Šmarjete v Rožu, Jan. Pretnar z Gorenjskega, J. Varh iz Borovelj, Fr. Vuk iz Št. Jurija ob Ščavnici.

Veličasten shod je imela Ciril-Metodova podružnica za Pliberk in okolico minulo nedeljo dne 13. t. m. pri »Šoštarju« v Globasnici. Udeležba je bila ogromna, navdušenje za našo stvar veliko. Shod se je vršil v najlepšem redu ter je bil krepek odgovor hujskarijam nemškutarjev. Govorili so gg. Maierhofer, Ilavnik, Dragasnik, Poljanec, Mikeln, Krajgar, ter so govorili napravili globok utis.

Nekaj redkega. V šent-Jakobski fari v Rožu na Koroškem imajo več cerkvenih podružnic, med njimi podružnico pri Sv. Urši, pod katero spadajo vasi: Svetne, Breznica, Leše in Področica. Gosp. novomašnik Iv. Serajnik, sin cerkovnika omenjene podružnice, je letošnje počitnice delal prebivalcem s tem, da je pri sveti Urši večkrat božjo službo obhajal, veliko veselje. In to se je vsakomur tem bolj milo zdelo, ker je pri sv. maši oče stregel, zvonil in mežnarsko službo opravljal pa njegov ded. Gotovo redek dogodek!

Ubegel četovodja. Iz Celovca je desertiral računski četovodja 17. pešpolka N. Samida.

Ljubljanske novice. Umrli je danes nadebudni sin g. Karola Pollaka g. Josip Pollak, gojenec Mahrove trgovske šole. Bolehal je samo štiri dni. G. K. Pollak se mudi na trgovskem potovanju. Naše najiskrenejše sočutje žalujoči rodbini; tolaži jo Bog! — Za tlakovanje Dunajske ceste je v drž. proračunu 10.000 K. — Iz Aleksandrije je prišla v Ljubljano Julijana Boš. V Komenskega ulici se je nezavestna zgrudila. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v deželno bolnico. — Vsak dan pasjo žrtev zahteva elektriška železnica. Danes je elektriška železnica povozila psa, ki je bil last knjigoveza g. A. Turka. — Ukradel je kurilcu Albertu Bruggerju v kurilnici na drž. kolodvoru tovariš včeraj popoldne srebrno uro. — Novoskladišče za sol bodo s posebnim tirom zvezali z drž. kolodvorom.

Dva občna zbora v Gorici. Redni občni zbor »Alojzijevešča« v Gorici bo 28. t. m. ob 1/11. uri zjutraj v prostorih »katoliškega delavskega društva«, Semen. ulice št. 9 z dnevnim redom: 1. Poročilo odbora, 2. morebitni predlogi. Koj po občnem zboru »Alojzijevešča« bo občni zbor konsorcija »Prim. Lista«.

Vrhovni vodja Salezijancev v Gorici, Don Rua, vrhovni vodja Salezijancev, je preteklo soboto zvečer prišel v Gorico. Stanoval je v laškem Alojzijevešču. Gorenjci so mu napravili prišrčen sprejem. Don Rua je odpotoval na Poljsko, kjer se salezijanski red lepo razvija.

Stolna cerkev v Gorici bo kmalu vsa popravljena. Presbiterij slika slavni akademski slikar Mechler iz Inomosta.

Liberalni kandidat za goriški deželni zbor so naslednji: okraj Tolmin: posestnik Anton Strausgilt in posl. Oskar Gabršček; za okraj Sežana: odvetnik dr. Drag. Tršo in kult. inspektor Al. Strekelj; za goriško okolico: župan Anton Lokar v Ajdovščini in dr. H. Tuma. — Za mestno skupino so postavili

tolminskega učitelja And. Vatovca, v veleposelstvu pa Ant. Muho iz Lokev.

Občinske volitve v Zagrebu so se pričele večeraj. Volil je I. razred. Z rotovža je plapolala v ta namen hrvaška trobojnica. V I. razredu je v Zagrebu samo 287 volivcev. Izvoljeni so bili pristaši sedanje vladi prijazne večine.

Kuga v Neaplju prenehala. Iz Rima se poroča: Večeraj je izšla naredba, ki proglašja, da je kuga v Neaplju prenehala in ki proglašja Neaplj infekcije prost.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 18. oktobra. V deželnem zboru kranjskem sklenjenega zakona, s katerim se deželnim uradnikom odreka pasivna volivna pravica, vlada ni predložila v Najvišje potrdjenje.

Dunaj, 18. okt. Prvi podpredsednik danes izvoljen. Oddanih 276 listkov, 125 praznih. Izvoljen Kaiser (nemška ljudska stranka) s 120 glasovi. Slov. stranke so oddale prazne listke. Ko je nastopil Kaiser podpredsedništvo, so zapustili Slovani in vsenemci zbornico. Potem je prišel v razgovor nujni predlog Forštov o nemškem carinskem tarifu. Progovorniki Lecher, Kaftan, Chiari. Nato Kozlovski kot generalni govornik pro. Nujnost se je sprejela soglasno, tudi dodatni predlog Kozlovskega, da se naj ta predlog izroči nagodbenemu odseku. Nato sprejeta nujnost predloga Kaftanovega o podpori železne industrije.

Dunaj, 18. okt. Poslanec Pogachnik s tovariši je danes vložil jako ostro interpelacijo na železniškega ministra zaradi gradnje železnice skozi Bohinj in skozi Karavanke proti tujim podjetnikom in delavcem. Vkljub temu, da je državna zbornica soglasno sklenila, in je železnični minister izrecno obljubil, da se bo delo oddalo samo domačim močem, so se polastili podjetja tuji, večinoma židovski podjetniki, ki dovajajo tuje delavce v veliko škodo domačemu prebivalstvu. Interpelacija zahteva nujne pomoči proti temu.

Dunaj, 18. oktobra. Slovanski centrum je imel danes pod predsedstvom načelnika dr. Šusteršiča sejo, v kateri je preciziral svoje stališče nasproti vladi v sedanjem političnem položaju. Sklep: Slovanski centrum se izjavlja za popolnoma neodvisno politiko, bo vsa vprašanja razsojal edino le s stališča ljudskih koristi in po tem uravnaval svoje politične korake.

Dunaj, 18. oktobra. Čehi, Poljaki ter drugi Slovani so pri današnji volitvi podpredsednika oddali prazne glasovnice. Poljaki so izjavili, da bi bili glasovali za vsakega drugega kandidata. Predlogu posl. Danielaka, naj se voli podpredsednikom dr. Zacek, poljski klub ni pritrdil. Čehi izjavljajo, da bi bili vztrajali pri Zacekovi kandidaturi le tedaj, če bi nemška ljudska stranka ne bila postavila lastnega kandidata.

Dunaj, 18. oktobra. Mladočeški poslanci zahtevajo, da se dovoli izplačati dijete tudi na češke pobotnice.

Krakov, 18. oktobra. Poljski pisatelj Balucki se je ustrelil. Vzrok neznan.

Dunaj, 18. oktobra. Proti naseljevanju jezuitov v Avstriji je stavil predlog v državnem zboru tudi poslanec dr. Derschatta.

Bitka v Debreczinu.

Debreczin, 18. okt. (C. B.) Povodom razglasenja volivnega izida — izvoljen je liberalci — so pričeli Kóšutovci ometavati vojaštvo in policijo s kamenjem in razbili okna na mestni hiši in v mnogih trgovinah. Vojaštvo in policija sta z golimi meči razpršila množico. Trije častniki, več vojakov ter 60 do 80 izgrednikov je nevarno ranjenih. Prijeli so več sto oseb. Nemiri se nadaljujejo.

Rim, 18. okt. Ker je že deset dni preteklo od zadnjega slučaja kužne bolezni, ne da bi se bila pojavila kuga v Neaplju ali kje drugje, je morska zdravstvena oblast preklicala svoje odredbe.

Novijork, 18. oktobra. Brzojavka iz Colona v Kolumbiji javlja, da so vladne čete porazile vstaše pri Penonomesu. Velik del vstašev je ubit. Vladne čete imajo 40 ubitih in ranjenih. Kraj Penonomes je zasaden.

Bruselj, 18. okt. Ravnokar dohaja vest o veliki burski zmagi obnatajski meji. Podrobnosti še niso znane, vendar je gotovo, da je Botha izvan vsake nevarnosti.

Kapstadt, 18. okt. Več burskih poveljnikov z blizu 500 možmi prodira požigaje in nabirajoč novih moči v dolini velike gorske reke proti jugu. Posamni oddelki so prodrli že do Hopefielda in zaliva Saldanha.

Umrli so:

16. oktobra. Henrik Brchta, c. kr. višji zemljemerec, 57 let, Resljeva cesta 26. kap. — Ivan Franz, umirovljeni sodnijski uradnik, 76 let, Marije Terezije cesta 11, kap.

Zitne cene

dné 17. oktobra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8-18 do 8-19
„ „ pomlad 1902	8-52 do 8-53
Rž za jesen	7-34 do 7-35
„ „ pomlad 1902	7-48 do 7-49
Koruza za oktober	5-70 do 5-71
„ „ maj-junij 1902	5-40 do 5-41
Oves za jesen	7-17 do 7-18
„ „ pomlad 1902	7-50 do 7-51

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 8-03 do 8-04
Rž za oktober	8-23 do 8-24
„ „ april 1902	7-08 do 7-09
„ „ april 1902	7-17 do 7-18
Oves za oktober	6-89 do 6-90
„ „ april 1902	7-17 do 7-18
Koruza za oktober	7-19 do 7-20
„ „ maj 1902	5-11 do 5-12

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8-00 do 8-55
„ „ južne žel.	8-15 do 8-50
Rž	7-20 do 7-40
Ječmen	7-20 do 8-60
„ „ ob Tisi	6-75 do 7-75
Koruza ogerska	5-60 do 5-70
Činkvanti	6-80 do 7-20
Oves srednji	7-15 do 7-30
Fizol	10-00 do 11-50

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Veterni	Nebo	Podoba v 100 m.
17. 9. zveč.	734.9	12.2	sl. jzh.	jasno	
7. zjutr.	735.0	7.7	brezvetr.	megla	61
2. popol.	732.9	13.1	sl. szah.	dež	

Srednja večerajšnja temperatura 13.3 normala: 10.2°

Dunajska borza.

Dne 17. oktobra.	
Skupni državni dolg v notat.	98.50
Skupni državni dolg v srebru	98.85
Avstrijska zlata renta 4%	118.85
Avstrijska krona rent 4%	95.50
Ogerska zlata rent 4%	118.80
Ogerska krona rent 4%	92.90
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glid.	1630.—
Kreditne delnice, 180 glid.	623.25
London vista	238.95
Švabski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.25

Dne 17. oktobra.	
20 mark	28.47
20 frankov (napoleonov)	19.02
Italijanski bankovci	92.85
C. kr. cekini	11.32
3-2% državne srečke 1. 1854, 250 glid.	190.—
5% državne srečke 1. 1860, 100 glid.	170.—
Državne srečke 1. 1864, 100 glid.	215.—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95.50
Tisne srečke 4%	144.50
Dunavske vravnjavne srečke 5%	259.—

Dunavske vravnjavne posojilo 1. 1878	106.—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94.35
Prijoritete obveznice državne železnice	427.—
„ „ južne železnice 3%	401.—
„ „ južne železnice 5%	121.75
„ „ dolenskih železnic 4%	—
Kreditne srečke, 100 glid.	393.—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 glid.	50.—
Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 glid.	46.90
Ogerskega	24.—
5% srečke, bazilika-srečke, 5 glid.	15.75
Rudolfove srečke, 10 glid.	55.—

Št. Gendis srečke, 40 glid.	236.—
St. Gendis srečke, 40 glid.	265.—
Waldsteinske srečke, 20 glid.	39.25
Ljubljanske srečke	63.50
Akcijske anglo-avstrijske banke, 200 glid.	260.75
Akcijske Ferdinandsove avst. želez., 1000 gl. st. v.	5520.—
Akcijske tržaškega Lloydja, 500 glid.	810.—
Akcijske južne železnice, 200 glid. sr.	70.—
Splošna avstrijska stavbinska družba	147.—
Montanska družba avstr. plan.	351.—
Trboveljska prometarska družba, 70 glid.	422.—
Panovinski rubljevi 100	253.50

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za zube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promete za vsako izrebanje.

Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična dolniška družba

M E R C U R

1. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, 1., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestih vrti za dosedaj kolikor je mogoče visocoga obvestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.